

¿Què pretén Ibarretxe?

El 'lehendakari' sap que el Govern vetarà la seva consulta i que això li donarà vots entre els 'abertzales'

JOAN TAPIA*

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 27.06.08

En les eleccions generals del 2000, José María Aznar va obtenir la majoria absoluta i es va començar a creure un forjador del segle XXI. Va agafar el mal d'altura i, al veure que el PP era la segona força política d'Euskadi, a només dos punts i 24.000 vots del PNB, va decidir emprendre la reconquesta. El PNB, després del fracàs de Lizarra i la ruptura de la treva, no vivia el seu millor moment. Se l'havia d'expulsar del poder. Va estudiar l'operació i va posar Jaime Mayor Oreja al capdavant de les tropes. Mayor era ministre de l'Interior i l'aspirant més valorat a la successió. I tenia complicitat amb el socialista Nicolás Redondo Terreros. Amb la cobertura intel·lectual de Fernando Savater, Mayor Oreja entraria a Bilbao com a alliberador en les eleccions del maig del 2001. I ell, Aznar, hauria infligit una gran derrota al nacionalisme.

Gairebé ho va aconseguir. Però Juan José Ibarretxe va plantar cara i va aconseguir una gran mobilització electoral. I votants de Batasuna, crítics amb la ruptura de la treva i espantats per Mayor, van votar Ibarretxe. La llista PNB-EA va pujar a 33 diputats (sobre 75), 6 més que el 1998 i per davant dels 32 del front constitucionalista. I a més a més, Ibarretxe tenia a la recambra els 3 d'EB (la federació basca d'IU). Batasuna va perdre la meitat dels seus diputats i es va quedar amb 7.

L'operació Mayor havia fracassat i Aznar havia estat frenat. Però aquell dia a Ibarretxe se li va encomanar el mal d'altura i va començar a pensar que havia de dur el poble basc a la terra promesa. Així, quan Aznar va il·legalitzar Batasuna, ell va contestar amb el pla Ibarretxe, un projecte d'Estat lliure associat. El lehendakari sabia que Aznar no hi donaria llum verda, però el volia convertir en l'aglutinador per a les eleccions basques del 2005.

Però tot va canviar. Aznar va perdre les generals del 2004, ETA es va orientar a la treva i el 2005 el resistencialisme, tan eficaç contra Aznar, es va estavellar contra Zapatero. La llista PNB-EA va baixar de 33 a 29 diputats, 4 menys que els constitucionalistes (18 socialistes i 15 populars). Però PSOE i PP no podien sumar, i Ibarretxe governa en minoria, amb EA i EB, en un tripartit amb un diputat menys que els constitucionalistes.

El PCTB, disfressa de Batasuna, no podia ser un aliat sòlid i el Govern basc va necessitar suport socialista per als Pressupostos. L'estrella d'Ibarretxe va començar a empal·lidir el 2005, igual que la d'Aznar el 2001. I Imaz, el líder moderat del PNB, va arribar a la conclusió que certa entesa amb el PSOE era inevitable. I més quan --després de l'estiu del 2006-- va intuir que ETA tornaria a matar. El front nacionalista (del PNB a Batasuna) era un impossible.

PERÒ EL PNB no és monolític, i Ibarretxe va llançar la seva idea de la "consulta" sobre el dret a decidir. Imaz va constatar que el PNB no podia anar a les eleccions enfrontat al lehendakari i va dimitir. I les legislatives del 9-M van donar una rebotada al PNB. Els socialistes van guanyar per primera vegada en les tres províncies i són la primera força amb

430.000 vots, el 38,1%, i 9 diputats, mentre que el PNB es va quedar en 306.000 (en va perdre 114.000), a 11 punts del PSOE i amb només 6 diputats. El 9-M hi va haver a Euskadi molt vot útil a Zapatero, i els resultats no s'han d'extrapol·lar a les autonòmiques, però un triomf socialista el 2009 sembla més versemblant que el de Mayor el 2001. Ni Patxi López ni Zapatero espanten amb cap front antinacionalista.

I mentre Iñigo Urkullu, el successor de Josu Jon Imaz, volia moderació per aconseguir l'ampli electorat de centre, Ibarretxe ha imposat la fugida endavant. La consulta, que avui se sotmet al Parlament, busca confirmar-lo com a referent nacionalista. Té 33 vots a favor (el tripartit més el diputat d'Aralar) i 33 en contra. Amb aquest empat, Ibarretxe era un cadàver. Però la consulta serà aprovada gràcies a un dels vots dels 9 diputats del PCTB.

Aleshores, el xoc amb Madrid està servit. Ibarretxe sap que Zapatero prohibirà la consulta, cosa que l'afavorirà davant de l'electorat abertzale. Més encara si els magistrats conservadors l'asseuen al banc dels acusats per reunir-se amb Arnaldo Otegi. Llavors Ibarretxe serà l'única opció nacionalista. I el compte de la vella és senzill: si Batasuna es queda sense llista per recolzar, part del seu electorat es refugiarà al PNB. I si avui els nacionalistes (amb EB i Aralar) sumen 33 diputats davant de 33 constitucionalistes, l'objectiu electoral seria quedar-se amb els 9 escons del PCTB. Resultat ideal: 42 diputats nacionalistes davant de 33 constitucionalistes. És arriscat, perquè els socialistes estan a l'alça i una aposta radical espanta l'electorat moderat. Per això Imaz i Urkullu s'hi oposaven. És un joc perillós per a un partit de govern. Però ningú al PNB es planta davant el lehendakari, que té el favor de molts militants i d'un sector del partit (Joseba Egibar).

SIMPLIFICANT, Ibarretxe vol que avui els diputats que obeeixen ETA votin la seva consulta per, després, fer una campanya d'unitat nacionalista contra la prohibició d'aquesta per part de Madrid. I robar així els vots a Batasuna. Corre seriosos riscos, però creu que, gràcies a la llei de partits (que veta les llistes batasunes), pot repetir el 2001. Zapatero fa la lectura contrària. Creu que, després de les eleccions, Patxi López tindrà la paella pel mànec. I podrà oferir el pacte a un compungit PNB. O a un PP que, sense María San Gil, oblidi la croada i vulgui tocar poder.

* Periodista.